

Svátky – obyčejné na jiný způsob

Už jste přemýšleli nad tím, co můžete dát vašim nejmilejším k tomu základnímu zaopatření navíc? Jako třešinku na vynikajícím dort, která celé snažení pozvedne a dá mu tu správnou formu? Darujte svým dětem rituály, děti je mají rády. Děti potřebují kromě spousty dalších věcí také vědět, co se bude dít. My dospělí už víme, co budeme dělat a navíc o tom rozhodujeme. Děti ani nerozhodují, ani nevědí. Děti potřebují, aby se věci opakovaly a svět se stal alespoň trochu předvídatelným. Když se řekne „dobrou chuť“, tak to znamená, že se bude jíst.

Malé rituály nás provází každý den od ranního čištění zubů až po večerní kapitolku na dobrou noc. Velké rituály nastávají jen někdy, o to je ale vnímáme důležitěji. Jaké by to byly Vánoce bez stromečku?

S dětmi se svátkům nevyhneme. Možná vám ale svátky připadnou příliš uhoněné, jakoby neprožitě. Jak je tedy slavit? Tradice nám do jisté míry pomáhají, předchozí generace udaly tón a my se jej můžeme jednoduše držet. Někdy ale tradice nemáme sami zažité, z dětství si je pamatujeme jako nepříjemné nebo chceme prostě svátky jinak. Důvodů může být tolik, kolik je vás, rodičů. Jako v mnohých jiných oblastech, svátky jsou jen a jen na nás.

Kde už jsme byli a kde jsme nyní

Možná nevíte, že svátky bývaly dosti různorodé. Až budete pátrat po tradicích, mějte na paměti, že se slavilo jinak v každém kraji a v každé době, některé svátky byly vždy vážnější a některé jen tak pro zábavu. Některé oslavy za sebou mají tisíciletí, církve některé svátky převzala a upravila, některé se snažila potlačit a nové zavedla. A teď se v tom, člověče, vyznej.

Svátek, oslava, světit příležitost, svaté a posvátné – tedy jiné, než to obyčejné. Naši předci svátky světili mnohými přípravami, některé věci se dělat nesměly a jiné naopak měly. A často tam nechybělo: jedli, pili, hodovali, medovina tekla proudem. Šest všedních obyčejně pracovali a v neděli a ve dny sváteční slavili – tak jako se člověk nadechuje a vydechuje.

Na začátku 21.století takhle v naprosté většině případů nežijeme. Práce je nějak tolik, nezbyvá čas na velké přípravy a ty se pak odehrají nejvíce v kuchyni a ne rozjímáním. A pak si říkáme, jestli to celé mělo smysl.

Jsme bytosti vcelku rozumné a tak děláme to, co má smysl. Troufám si tvrdit, že svůj smysl by měly mít i naše svátky.

Které svátky slavit

Slavte ty svátky, které chcete vy a vaše rodina. Rozhodně nemusíte letos stihnout zavést několik nových oslav. Pokud některé svátky rodina slavit nechce a vy ano, udělejte si soukromou oslavu po svém, opravdu můžete. Vyžaduje-li rodina něco, co necítíte zase vy, zvažte, zda to pro ni uděláte s láskou a ptejte se, kdo vám s tím pomůže.

Jak slavit

Jak svátkovat, jak svátky slavit? Slavme tak, aby měly smysl pro nás, pro mámy, táty a děti – a možná i pro babičky a dědečky, tety a strýce a další děti v okolí. To nevadí, že nikdo jiný v okolí se o nic takového nepokouší. Dejme svátkům význam.

Svátkům se můžeme věnovat velmi různými způsoby. Vařením a pečením, přípravou slavnostního stolu, výzdobou domácnosti, společně stráveným časem, setkáním s blízkými lidmi, obdarováním druhého člověka či sebe, naprostým odpočinkem, slavnostním oblečením,

něčím, čím se zabýváte právě a jen v tento svátek či naopak tím, že se tím nezabýváte. Například mytí schodů bývá obvykle lepší vynechat.

Vytvořme si vlastní tradice, vdechněme svátkům duši. Naši duši. Berme je vážně a zároveň s pořádnou porcí humoru. Smích může být svátkem sám o sobě .A co teprve vrátíme-li svátkům živelný charakter!

- ❖ Slavte svátky vodou. Co takhle dát si horkou koupel s vonnými esenciálními oleji, zajít si vykoupat se při úplňku? O velikonocích se polít od hlavy až k patě? Pouštět po vodě proutky, věnečky z kvítí, lodičky – třeba i se světýlky.
- ❖ Ponořte se do svátků čerstvým povětrím: vyjděte si na pořádný výlet, vyrobte si větrník či cinkátko do větru. Jděte pouštět draky!
- ❖ Spojme svátek se zemí. Dotkněte se jí, připravte malý záhonek a s dětmi zasadte semínko. Provázejte ho v jeho růstu, chodte se na něj dívat. Nebo si zahrajte kuličky jako když jste byli malí. Modelujte z hlíny, vytvořte si společný rodinný sen .
- ❖ Svěťme je ohněm! Připravte kletí a naštěpejte dříví. Zatopte si v krbu, sejděte se u ohniště a přeskočte přes oheň. Opečte si jablíčka. Spalte nepotřebné harampádí. Hrajte s dětmi celodenní hru a využijte kouřových signálů. Vykuřte si domov vonnou tyčinkou, kadidlem či divokou šalvějí – očistíte jej. Za dlouhých nocí si odlijte svíčky a nechte je hořet. když se sejdete u jídla.
- ❖ Nezapomeňte ani na prvek dřeva, na růst a vše živé kolem nás. Velikonoční pomlázka do nás přenáší jarní sílu vrbových proutků. Vzpomenete si, jak se vyrábí píšťalka? V čase rozkvetlých pampelišek pleťte věnečky, zajděte se podívat na malá kůzлата. Vždyť svátečně lze pojmout lecjakou práci s ovocem, zeleninou a veškerými plody – moštování jablek či vaření švestkových povidel jako dožínkovou slavnost, vydlabávání dýní jako přípravu na listopadové svátky světýlek.

Nechme se inspirovat tradičními oslavami, návratem k původním žvlům. Nechme se inspirovat, vytvářejme však sami.

Roční koloběh

Svátky se nás snaží zastavit v přímočarém pohybu vpřed. Jak se nadechujeme, musíme i vydechnout! Stejně jako pracovní zápal k životu patří i sváteční nálada. Umění vytvořit v sobě ono zvláštní rozpoložení, očekávání a natěšení se. Natěšte se tak, že kouzlu svátků podlehnou i lidé a lidičky okolo nás. Vykouzlete kouzlo svátků.

Svátky navazují jeden na druhý, jsou propojeny s přírodou a především – s duševním rozpoložení člověka. Pomáhají nám tak nabírat sílu, když ji nabrat potřebujeme a pečovat o vnitřní plamínek, když mu hrozí uhasnutí. Svátky plynou jeden za druhým, v jakémsi rytmu, který nás může nést.

***

Jaro už se připravuje v každém pupenci, pomalu a takřka neviditelně pracuje na svém návratu. **Postní období** (šest týdnů mezi Popeleční středou a Zeleným čtvrtkem) nese esenci očekávání – čas rozjímání, čas pro pořádek v sobě i v domě. **Vynáší se Morana**, to staré odplouvá po vodě a odnáší poslední závan zimy. Kdeže loňské sněhy jsou?

Jaro přichází, vyhání ven na vzduch, omývá nás, o své otevření si říká studánka. Všechno je jakoby snadné a den ze dne samo od sebe zářivější. Snadné, lehké a vzdušné jako dokáže být jarní vánek mezi listím břízy. Aprílové počasí na tom již nic nezmění, síly jara nic nezastaví, sněženky vyrostou, jávy vykvetou, slunce bude jen přibývat. Země se nám vydává.

Velikonoce znamenají také věčnost. Když něco konkrétního umírá, něco věčného zůstává. Okamžik změny, zrodu nového života v každém stéble trávy, v každém lístečku. Chceme-li po Zemi úrodu, musíme se dotknout hlíny, zrýt ji a semínka zasadit.

Světlo mohutní. O filipskojakubské noci **čarodějnice** a vše nečisté shoří na hranici. Svět je nyní k zulbání nádherný, jemně, velmi jemně voní. Ze stromů prší narůžovělé okvětní lístky jabloní, krajina se skvěje řepkovou žlutí a bílými puntíky třešní. Komu se nelení, tomu se zelení.

Léto uvolňuje a prohřívá to zatuhlé v nás, rozvolňuje pravidelnost, poskytuje svou hřejivou náruč pro věci nové. První tráva už poléhá pod kosami, pamatujete si tu vůni, mokrou a ostrou? Jen pár dní stačí, ta vůně se zjemní a v prachu sena cítíme sílu slunečního tepla. Obilí se na několik dní zbarví do zelenomodrých odstínů moře. O **Svatojánské** noci se dějí zázraky, byliny o půlnoci posbírané mají nejsilnější moc. Svatojánský oheň očišťuje, co přes něj přeskochit? Nastává letní Slunovrat - Slunce se nepozorovaně začíná vracet. Všimli jste si, že v tu dobu kvete už jen jediný strom, lípa – její vůně omamně objímá, veliké roje včel ji s hlubokým hukotem obletují.

Léto dává šanci se otevřít a prožít něco zcela nového, mysl je tak lehká, až býváme někdy i lehkomyšní. Nebo už ne? Obilí dozrává, žluté kolem nás doslova zlátne, teplo dostává červenavou barvu zralých melounů. Pole se sklízí, hojnost ovoce zdobí náš stůl.

Léto se uzavírá **dožínkami**, poděkováním za letošní úrodu. Klásky připomínají poslední zlato léta, Slunce ztrácí svou sílu, nastává čas se vrátit zpět k pravidlům a pravidelné práci a sklídit letošní plody.

Podzimní sklizeň nás dovede zpátky k zemi, k letošní úrodě. Vinobraní, čas z hroznů vylisovat šťávu, uskladnit jablíčka, dýně i zelí. Na strniscích zaplanou malé ohníčky a rozline se vůně brambor upečených v popelu. A co teprve vařené klasy kukuřic! Zlato obilí přechází do slámových odstínů uschlých trav, jablka září karmínovou, hrozny tmavofialovými odstíny. Dub dává na odiv veškerou svou letošní sílu v mohutných kroutících se větvích.

Na konci září nastává takové zvláštní období, řekněme mu „**michaelské**“. Slunce se ztrácí, dny se krátí a notně přibývá podzimní šedi. Do duše se vkrádá stín obav a smutku. Chvíle, kdy je třeba posbírat svou odvalu a statečnost a rozhodnout se i pro letošek vydržet několik měsíců bez světla, neklesat na duchu, bojovat se smutkem. Najít v sobě vnitřní odvalu a zkrotit draky v duši i ty, co nám létají v povětrí.

Listí žlutne a poletuje ve větru, sluníčko klesá k obzoru. Země si ze spadaného listí šije teplý plášť na zimu a tak zbarví listy do těch nejteplejších žlutí a červení. **Dušíčky** lidem připomenou běh lidského života. Žili tady lidé před námi, naši předkové. Čas tichého rozhovoru, rozvzpomínání a jakási předzvěst uzavírání roku.

Tma zhoustla a dne je čím dál méně. V této plískanicové době se voják **Martin** rozdělil s chudákem třesoucím se zimou o svůj krásný plášť. Přijíždí na svém bílém koni a zůstává po něm dar soucitu a sněhem pokrytá krajina.

Zima nás zahání dovnitř do našich domovů, dovnitř do sebe. Rozum už zase vládne a ztlumí všechny letní vášně. Pravidelný rytmus nám usnadňuje přestát temné období. Není to ale pravý čas k rozsvícení luceren a lampiónů, čas pro svíčky na našem stole?

Svatý **Mikuláš** přichází štědře rozdávat a **Lucie** přináší světlo moudrosti. Práci, soucit a štědrost završuje určitý nadhled nad věcmi všedního dne. Blíží se slunovrat a vlada tmy spěje ke konci.

Na **adventním** věnci zapalujeme svíci, pak dvě, tři a nakonec všechny čtyři. Tiše očekáváme, odpočítáváme týdny a dny. Pomalu připravujeme sváteční chvíli.

V době, kdy jsou noci nejdelší a v naší kotlině nejmrazivější, přichází na svět dítě. Takřka zároveň Slunce dosáhne nejbližšího bodu, nastává Slunovrat. Nový život, nová naděje, nové světlo. Narození dítěte, ten čistý zázrak.

Vánoce – Odvaha, Soucit, Štědrost a Moudrost planou čtyřmi plamínky. Čím poctivěji jsme je naplnili, tím více nás prostupuje vánoční kouzlo. Stůl plný letošní úrody, cukroví, jablíček, křížal a ořechů, vůně smrkového jehličí. Štědrý večer je chvílí magickou, budoucnost se prý otevírá a lidé ji mohou číst v litém olovu a rozkrojených jablíčkách.

Z dalekých zemí putují tři mudrci pozdravit děťátko ohlášené hvězdou naděje. Rok se uzavírá a ohlédá se ještě, jaký vlastně byl, co přinesl nového, co se událo. Chvilé pro vzpomnutí a uvědomění si chyb, chvilé pro předsevzetí do **Nového roku**.

Nový rok, nové úkoly a plány. Rok už se rozběhl, **tři králové** však teprve doputovali a ukončili vánoční období. A dne se stále ukrajuje, na Hromnice už o hodinu více.

Masopust, to aby nebylo veselo! Nic na světě není svaté, abychom si nemohli udělat legraci. V masce můžeme být docela někým jiným, vydováět se a dosyta se nasmát. A v nejlepším přestat, vždyť začíná velikonoční půst. Je třeba očistit domácnosti i sebe samé. Jak venku, tak uvnitř. Zazpívá skřivánek a zase přiletí vlaštovky.

Každý rok, v pravidelném rytmu hezky za sebou, bez sucha a bez tornád. Jaro, léto, podzim a zima. Kež se vám podaří zachytit sváteční kouzlo.

Kde se můžete inspirovat:

- ❖ Český rok – 4 svazky Jaro, Léto, Podzim, Zima – obsáhlé pojednání o českých tradicích s říkadly, písněmi a popisem jednotlivých svátků v různých krajích,
- ❖ Církevní rok a lidové obyčeje – V.Vondruška, Dona České Budějovice, 1991
- ❖ Prostonárodní české písně a říkadla, K.J.Erben, Praha 1937
- ❖ sborníky waldorfských školek - Věnečky
- ❖ Keltská lidová kuchyně, Levné knihy – právě ke koupi
- ❖ Od začátku do konce – naše životní rituály, R.Fulghum